

O grbastem zlatarju

Pravljica

✍ Milica Šturm

Pod mogočnim gradom, postavljenim v starem delu nekdanj slavnege mesta, je imel skromno delavnico zlatar Krištof. Zaradi njegove velike grbe so ga klicali kar Grbavec. Nekaterim se je vedno upognjeni mladi človek z drsajočim korakom smilil. Mnogi, predvsem otročaji, ki so se nadvse radi igrali pred njegovo delavnico, pa so se neprestano norčevali iz njega. Kazali so mu jezik in

vražičke ter ga med glasnim smehom, kričanjem in vreščanjem dražili z njegovim vzdevkom: "Grbavec, Grbavec, Grbavec ..."

Njihova hudobija ga je vsakič globoko prizadela. Včasih je stopil pred vrata in jih skušal napoditi z besedami: "Nehajte, sicer se bom razjezil. Boste že videli!" Toda nikomur ni storil žallega. Za hip so se razbežali. Kmalu pa so se spet vrnili in nadaljevali s staro

pesmijo, polno žaljivk. Neredko je v njegovo izložbeno okno priletel tudi debel kamen, da se je razcvetelo in se hip zatem razletelo na drobne koščke.

Pogosto je moral prositi za pomoč steklarja Miho, svojega edinega prijatelja, da je nastalo škodo odpravil.

Tudi pri poslu se ga je držala smola. Le redki so mu prinesli kaj v popravilo. Večidel le strgane verižice in preozke prstane, ker so se njihovi lastniki poredili ali pa so jim zaradi boleznih otekli prsti. Kdaj pa kdaj se je oglasil kakšen meščan z željo, da bi mu očistil družinsko srebrnino, navadno jedilni pribor. To je bilo vse. Da bi za koga kaj na novo naredil ali da bi kdo pri njem kaj kupil, se že dolgo ni zgodilo. Na zalogi ni imel niti dragocene kovine, kaj šele srebrnega ali zlatega nakita. Vse, kar je lahko strankam ponudil, je bilo sicer izdelano s spretno umetniško roko, vendar iz navadne, neplemenite kovine. Tako je bil ves njegov izkupiček dokaj boren, zadoščal je komaj za skromno preživetje.

Nekega zimskega večera, ko je pravkar vstal izza delovne mize in nameral ugasniti svetilko nad njo, da bi se odpravil domov, se je na vratih oglasil zvonček.

"Kdo neki prihaja? In to ob tej uri?" se je začudil.

Naslednji trenutek so se težka hrastova vrata začela škripajoče odpirati. Med njimi se je pojavil visok, sivolas mož v ponošenih oblačilih, opirajoč se na palico.

Stopil je bliže in s prodornimi sinjimi očmi preletel pod zastekljeno vitrino razstavljenih izdelke.

Na zlatarjevo vprašanje, s čim mu lahko ustreže, je mož potrto odgovoril: "Moja hčerka edinka je zelo bolna. Zdravniki so opustili vsako upanje, da bi ozdravela. Že dolgo si nadvse želi zlato verižico. Jaz pa nimam denarja,

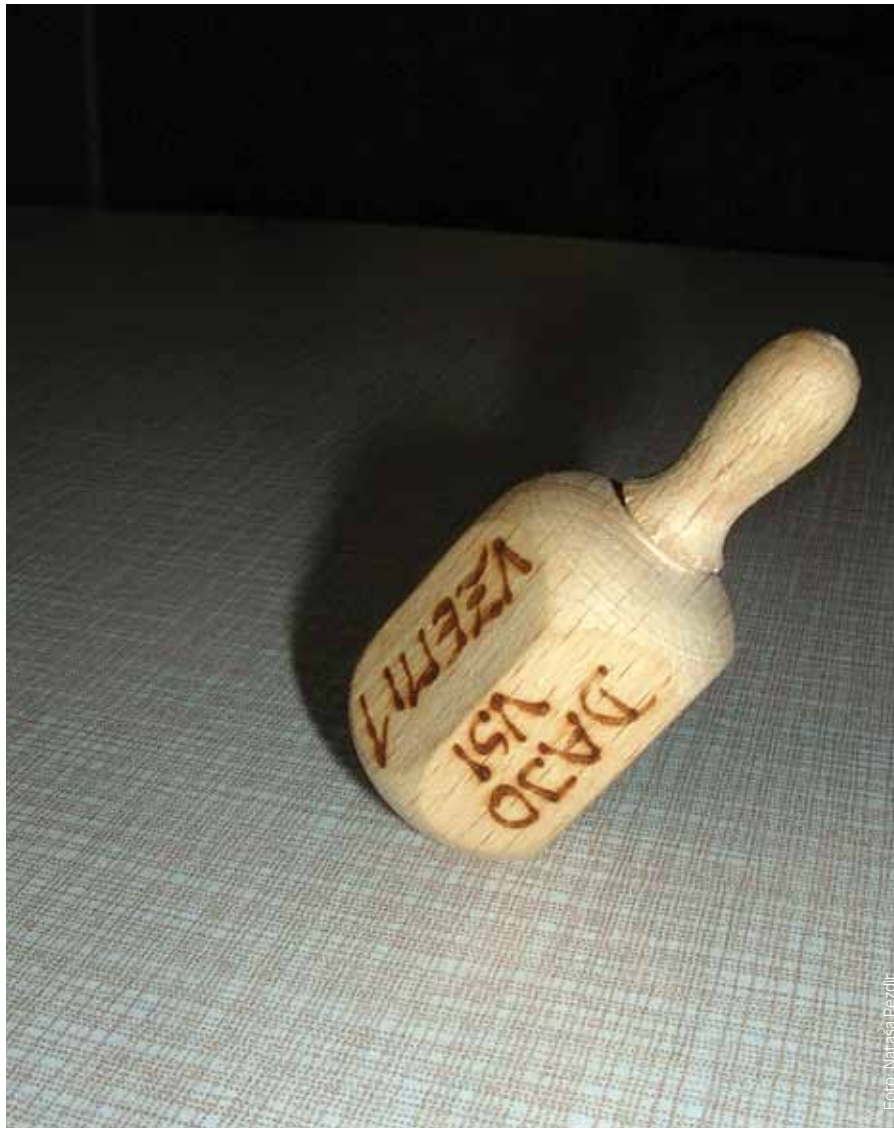

Foto: Natasa Pezdir

da bi ji lahko izpolnil to njeno morda poslednjo željo in ji jo kupil. Sicer pa med vašim razstavljenim okrasjem ne vidim ničesar iz zlata”, je razočarano pripomnil.

Zlatarju se je mož zasmilil v dno duše. V mislih se mu je prikazalo blede, svetlolaso dekletko plemenitega obraza, ki leži na skromni postelji in pokašljeuje. Nato je privid izginil. Zdrznil se je in rekel obiskovalcu: “Če vam odkrito povem, sem tudi sam z denarjem precej na tesnem. Že dolgo nisem ničesar prodal, kaj šele spodobno zaslužil, da bi si lahko nakupil dragocen material za svoje delo. V bližini je namreč kar nekaj imenitnih zlatarn z različnim razkošnim nakitom. Vanje nadvse radi zahajajo številni premožni kupci, medtem ko k meni komajda še kdo zaide. Novica, da imate hčerko tako hudo bolno, me je močno presunila. Ne more me pustiti ravnodušnega. Prav lahko razumem vašo stisko in kako močno si želite, da bi jo razveselili. Stopite za menoj.”

Povedel ga je v prostor brez oken za delavnico. Z notranje stene je snel uokvirjeno sliko pastirja, ki rešuje v bodičasto grmičevje ujeto ovco. “Spomin na pokojno babico”, je spoštljivo pojasnil. Zatem je v ključavnico v steni vtaknil ključek. Pokazala se je majhna pravokotna vdolbina. Previdno je segel vanjo in izvlekel lepo skrinjico, pritisnil na vzmet in jo odprl. Pred njunimi očmi se je na rdeči žametni blazinici zasvetila umetniško izdelana zlata verižica, z obeskom v obliki srca.

“Vidite spoštovani gospod, to je edini zlati nakit, ki ga še premorem, vendar mi notranji glas pravi, naj vam ga podarim. Meni tako in drugače nič več ne koristi. Vsake toliko časa sicer rad pokukam v skrinjico in si ogledam njeno dragoceno vsebino. Takrat za trenutek obudim spomin na nekdanje čase, ko je bila moja zlatarna še v polnem razcvetu. Ja, ja, to je bila res zlata doba, saj so se obiskovalci in kupci kar vrstili”, je rekel z rahlo otožnostjo in takoj zatem pripomnil: “Zdaj je očitno prišel čas, da služi nečemu dobremu, plemenitemu.”

Vzel je verižico iz skrinjice in si jo še zadnjič ogledal. Zatem jo je položil

na rdečo žametno podlago, skrinjico zaprl in jo izročil možu z besedami: “Vzemite jo in odnesite jo vaši deklici, naj jo vsaj malo razveseli.”

Mož mu je namenil hvaležen, prodoren pogled in ga v zahvalo večkrat krepko potrepljal po hrbtu. Darilo je spravil v popotno torbo in odšel.

Zlatar, vznemirjen nad nenavadnim obiskom, je sklenil, da bo, preden odide domov, očistil še potemnel srebrn pladenj.

Kakor hitro pa se je sklonil nad delo, je začutil v hrbtenici čudno mravljinčenje. Sledilo je živahno gomaženje, kot da bi se po njej pretakala tekočina, in naposled pekočo bolečino z glasnim škrtanjem. Nato se je vse umirilo. Krištof pa se je, kot še nikoli dotlej, z lahkoto zravnal. Pohitel je pred ogledalo in se hitro zasukal, da bi uzrl svoj hrbet. Ostrmel je. Grbe ni bilo več. Njegov hrbet je bil raven kot deblo mlade smreke pred njegovo delavnico. Mora, strah in vsa trpka ponižanja, njegovi večni sopotniki, so za vedno izginili.

Pohitel je za možem na dvorišče, vendar je bil ta že bog si ga vedi kje, kot bi se vdrl v zemljo.

Solze sreče so mu privrele iz oči. Skoraj bi bil na glas zajokal. Prevzel ga je občutek, da se je na novo rodil. In res se mu je življenje na široko nasmehnilo.

Zdaj so ga začeli vsi prijazno pozdravljati. Tudi otroci niso več metali kamenja v njegovo izložbo. In kar je bilo najbolj pomembno, nihče več ga ni klical z večnim vzdevkom Grbavec. Ljudje so spet začeli zahajati v njegovo zlatarno, naročali so mu izdelavo dragocenega nakita in delo plačevali vnaprej. Prisiljen, zagrenjen, pogosto

odbijajoč nasmeh, ki se mu je ugnezdil na obrazu, je nadomestila sproščena vedrina, ki je izžarevala iz vsega njegovega bitja.

Kmalu si je tako opomogel, da je kupil še sosednji prostor v hiši, ki je bil že dalj časa naprodaj. Razširil je svojo zlatarno, povečal prodajni prostor in zaposlil nadarjenega vajenca.

Nekega pomladnega večera je zvonček na vratih komaj slišno zazvenel. Vstal je izza svoje delovne mize in se napotil proti vratom. Ko jih je odprl, je zagledal mlado, svetlolaso dekletko s njenih oči, na las podobnih očem starega moža, katerega obisk je za vedno spreminil njegovo življenje.

“Dober dan!” je prijazno pozdravila.

“Bog daj!” je z zadržanim dihom odgovoril Krištof. V hipu se mu je z zdela nenavadno znana, kot da bi jo bil že srečal.

“Kako vam lahko ustrezem?” je vprašal ves vznemirjen.

“Poglejte, gospod zlatar”, je rekla, “tole zlato verižico sem našla na svoji nočni omarici. Kako se je znašla tam, bo zame večna uganka, vendar mi zelo veliko pomeni. Zdi se mi, da je varnostna zaponka na njej rahlo popustila. Bojim se, da bi jo lahko izgubila. Bi bili tako prijazni in mi jo popravili?”

Čeprav je težko odvrnil oči od nje, se je pri priči lotil dela.

“Kar počakajte, bom sponko takoj utrdil”, je rekel, izbral primerno orodje in jo z nekaj spretnimi gibi prstov v trenutku popravil.

Dekle ga je hvaležno pogledalo in vprašalo: “Koliko sem pa dolžna za vaše delo?”

“Oh, ni omembe vredno, saj se nisem skoraj nič zamudil,” ji je odgovoril.

“Potem pa najlepša hvala”, je reklo dekletko, zardelo in pripomnilo:

“Saj nimate nič proti, če se še kdaj oglasim? Pri vas je tako svetlo.”

“Seveda, pridite kadarkoli”, je vzhičeno odgovoril.

Nato se je poglobil v delo in se zamislil: Kakšna milina! Res nenavadno! Tu notri se mi je vedno zdelo precej temačno.

Ozrl se je okrog in ostrmel. Preseščeno je opazil, da se vsa soba leskeče, kot bi bile njene stene iz čistega zlata. ■

Vprašanja za pogovor

- Kaj je zlatar čutil, ko so ga zmerjali z grbavcem? Kako je to vplivalo na njegovo počutje in delo?
- Kaj je spremenilo njegovo življenje?
- Finančno si je zlatar dobro opomogel. Kakšen odnos je imel do ljudi po tem?
- Kaj se lahko iz te zgodbe naučimo?